

Landelijke Klachtencommissie voor het openbaar en het algemeen toegankelijk onderwijs

(mr. H.T. van der Meer, W. Dulfer-Visser, drs. M. Polderman)

Uitspraaknr. 99.087

Datum:

15 maart 2000

Klacht over wegpesten dochter door medeleerlingen. Klacht deels gegrond. VO.

De klacht

De ouders van een ex-leerlinge van een openbare scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs klagen erover dat de school onvoldoende heeft opgetreden tegen het pestgedrag van medeleerlingen ten opzichte van hun dochter. Zodoende heeft de school de veiligheid van hun dochter niet gewaarborgd. Als gevolg hiervan hebben klagers gemeend hun dochter van deze school te moeten halen. Zij beklagen zich erover dat de pesters hun studie op normale wijze kunnen voortzetten.

Visie van partijen

De ouders vertellen dat hun dochter de lessen vanaf 16 oktober 1999 niet meer heeft bijgewoond. Zij is bijna dagelijks geconfronteerd met medescholieren die haar pestten. Hun dochter werd bespuwd, geïntimideerd, bedreigd en vernederd. Zij hebben de locatieleider en de leerjaarcoördinator veelvuldig op de hoogte gesteld in de hoop dat er maatregelen zouden worden genomen tegen het pestgedrag, zodat een veilig schoolklimaat voor hun dochter ontstond. Naar het oordeel van de ouders is dit onvoldoende gebeurd. Er is wel met de pesters gepraat, maar dit was niet genoeg. Op school is toen bedacht om hun dochter naar een andere klas te verplaatsen. Voor de ouders was dit niet rechtvaardig. Zij zijn van mening dat de manier waarop een en ander vervolgens in zijn werk is gegaan, het beeld heeft versterkt dat de pesters vrijuit gingen en hun dochter gestraft werd. De ouders erkennen dat er verband bestaat tussen de pesterijen op school en de eigen gedragingen van hun dochter. Deze gedragingen van hun dochter waren 'onbetamelijk', maar hielden verband met traumatische ervaringen. Vanaf 16 oktober 1999 hebben de ouders op medisch advies hun dochter thuisgehouden. Zij hebben een andere school voor hun dochter gezocht.

Verweerders brengen naar voren dat de leerlinge in de eerste plaats zelf onrust veroorzaakte en door afwijkend gedrag te vertonen ook veel wanorde. Door te provoceren lokte zij veel reacties uit en werd daardoor slachtoffer van pestgedrag.

Daarnaast geven verweerders aan dat de school algemene regels hanteert over hoe om te gaan met pestgedrag. Voor zover de school kennis droeg van pesten richting de leerlinge is daaraan aandacht besteed door hierover te spreken met de pesters, de gepeste en bij ernstige incidenten eveneens met de ouders van de pesters. Ook na de overplaatsing naar een andere klas ging het helemaal niet goed, omdat het meisje erg veel aandacht trok en raar gedrag vertoonde.

Hierdoor groeide de opvatting dat het meisje niet te handhaven was op school en een andere begeleiding nodig had. Verweerders vermelden dat er geen juiste kennis van zaken was over de traumatische ervaringen bij de leerlinge.

Verweerders geven aan niet te weten of de aan de school vigerende anti-pestprotocollen daadwerkelijk zijn ingezet in de klassen waar de leerlinge gezeten heeft.

Overwegingen van de Commissie

(...) Hoewel (...) hun weergave van de basisschoolcarrière van het meisje uiteenloopt, verschillen partijen niet van mening over het feit dat zij aan de openbare scholengemeenschap tot aan mei 1999 geen aanstootgevend gedrag heeft vertoond, in het algemeen werd ervaren als een, weliswaar zeer stille, maar prettige leerlinge en ook niet in het bijzonder mikpunt van pesterijen is geweest.

Het is de Commissie gebleken dat er een keerpunt optrad in mei 1999, toen de leerlinge aan een schoolvriendin had verteld dat haar in de zomer van 1998 tijdens een zwembadbezoek iets naars was overkomen, deze mededeling (.) algemeen bekend werd en zij daarmee op de school gepest ging worden. Hoewel het 'zwembadincident' de schoolleiding vrij snel ter ore was gekomen en deze hiervan de ouders op de hoogte heeft moeten brengen, die hiervan zelf tot dan niets wisten, is toen kennelijk niet direct ingezien dat één en ander pestgedrag van schoolgenoten had opgeroepen en het gevoel van veiligheid van het meisje bedreigd werd. Verweerders hebben ter zitting niet kunnen aangeven of en in hoeverre door de toenmalige mentor in de klas aan dit pestgedrag aandacht is besteed. Van de zijde van de ouders zijn evenmin brieven uit die tijd bekend, waarin zij de school op pestgedrag jegens hun dochter hebben geattendeerd.

Volgens verweerders volgde aan het eind van het eerste leerjaar een IVBO-advies, omdat de leerresultaten achterbleven en dit gedurende het gehele eerste leerjaar al het geval was. In een verklaring die verweerders hebben overgelegd waarin dit advies wordt uitgelegd, ligt het accent op de achterblijvende prestaties, de faalangstigheid en komt terzijde aan de orde dat haar positie in de klas verslechterd was.

(...)

De Commissie heeft geconstateerd dat de positie van het meisje, ondanks de plaatsing in de kleinere IVBO-klas, niet verbeterde en dat pesterijen haar niet bespaard bleven (...). Uit het verslag van de mentor van die klas leidt de Commissie af dat van meet af aan problemen geweest zijn. Een van de verweerders heeft al op 3 september 1999 met de leerlinge over haar gedrag gesproken.

Uit de overige verslagen blijkt een toename van aanstootgevende gedragingen van de kant van het meisje in de loop van september/oktober, die steeds meer pestreacties uitlokten en op grond waarvan verweerders overplaatsing naar een andere klas suggereerden. Na de overplaatsing werd door tal van docenten fel negatief op de gedragingen van hun nieuwe leerlinge gereageerd (...).

Achteraf is bekend geworden dat de leerlinge begin september opnieuw slachtoffer van seksueel geweld is geworden (...).

De Commissie heeft geconstateerd dat de ouders ervoor hebben gekozen dit incident niet aan verweerders bekend te maken. (...)

Aan een van de verweerders hebben de ouders laten weten dat er iets ernstigs was gebeurd, zonder daar inhoud aan te geven.

(...) Door voor geheimhouding te kiezen, hebben de ouders de schoolleiding de mogelijkheid ontnomen adequaat te reageren en hun dochters gedragingen in de juiste context te plaatsen. Dit is heel laat doorbroken.

Dat hun dochter die gedragingen vertoonde, hebben de ouders niet weersproken. Dat dergelijke gedragingen bij medeleerlingen niet goed vielen, acht de Commissie alleszins begrijpelijk.

Dat de ouders hebben nagelaten de school in kennis te stellen van wat hieraan ten grondslag lag, komt voor rekening en risico van hen, zo meent de Commissie. Zelfs tijdens een gesprek met de toenmalige mentor (.), hebben de ouders (.) hierover verder geen mededelingen gedaan.

Ter zitting hebben de ouders zich beroepen op het deskundig oordeel van de behandelend psychiater van hun dochter en verweten zij de school te zeer gericht te zijn geweest op het gedrag van hun dochter als 'gestoord gedrag' in plaats van daarvan de signaalfunctie te herkennen. De Commissie meent dat dit verwijt niet terecht is, gelet op de opstelling van de ouders, die vragen van betrokkenen binnen de school in die richting niet volledig beantwoordden. Zij ontnamen deze betrokkenen daarmee de kans de gedragingen van het meisje ook inderdaad als ernstig signaal op te vatten.

Het is de Commissie gebleken dat de schoolleiding nadat haar in het gesprek op 15 oktober 1999 wel de mogelijke redenen voor haar gedrag door haar ouders waren verteld, andere maatregelen heeft voorgesteld, die zij na de toen aanstaande herfstvakantie wilde inzetten. Na die vakantie hebben de ouders besloten hun dochter van school thuis te houden.

Dit alles laat onverlet dat de school naar het oordeel van de Commissie, ook daar waar de school de context van aanstootgevend gedrag niet kent en dat gedrag in feite onbegrijpelijk vindt, toch zal moeten ingrijpen in de kettingreactie die vervolgens binnen een klas ontstaat. De Commissie heeft geconstateerd dat verweerders (...) niet hebben kunnen aangeven in hoeverre het aan de school geldende anti-pestbeleid in genoemde klassen daadwerkelijk is gehanteerd. Weliswaar heeft de schooljaarcoördinator aangegeven dat drie pesters in ieder geval één maal straf hebben ondergaan en er met hun ouders is gepraat, maar van het in het leven roepen van het pestcontract, het klassikaal bespreken van hoe om te gaan met pesten, e.d. is de Commissie niets gebleken.

Daarnaast heeft de Commissie geconstateerd dat de school wel degelijk gezocht heeft naar een oplossing voor de gerezen problemen, door de leerlinge in een andere, als prettig bekend staande, IVBO-klas te plaatsen. De Commissie acht dit geen uiting van het straffen van het slachtoffer en het sparen van daders, maar een, gelet op de gegroeide situatie, waaraan wederzijds negatief gedrag ten grondslag lag en waarvoor de school de werkelijke reden niet kende, passende oplossing, die de moeite van het proberen waard was. Dat het meisje in die klas inderdaad niet gepest werd, hebben de ouders niet ontkend.

Dat zij zodanig in de emotionele problemen zat dat zij haar eigen gedrag niettemin voortzette en ook in die nieuwe klas geen vrienden maakte, is niet de school verwijtbaar, hoezeer die problemen ook te betreuren zijn. (...)

Het oordeel van de Commissie

Samenvattend komt de Commissie tot de conclusie dat de klacht ongegrond is voor zover de klacht betrekking heeft op het onderdeel dat verweerders de leerlinge geen veilig schoolklimaat hebben geboden, maar gegrond voor zover verweerders onvoldoende hebben opgetreden tegen pestgedrag in zijn algemeenheid. De Commissie oordeelt het klachtonderdeel dat het verweerders verwijtbaar is, dat de ouders zich gedwongen hebben gezien hun dochter van school te halen, terwijl haar belagers hun studie ongestoord kunnen voortzetten, ongegrond.

Advies aan het bevoegd gezag

De Commissie adviseert het bevoegd gezag nadrukkelijk met de schoolleiding te overleggen hoe het aan de school op papier ingevoerde anti-pestbeleid feitelijk gestalte kan krijgen op

momenten dat dit nodig is.

Ook meent zij dat het bevoegd gezag er goed aan doet met alle docenten die bij de begeleiding van de dochter van klagers betrokken zijn geweest, op een wijze die recht doet aan haar privacy, te bespreken wat in dit oordeel van de Commissie verwoord staat, zodat zij bij een onverhoopt nieuwe situatie, beter kunnen beoordelen dat er met een betreffende leerling meer aan de hand kan zijn.